321334 - Ölecek Kişiye Kelime-i Şehadet Telkini Vermek Yeterli mi? Yoksa Ona Tövbe Etmesini Hatırlatmak mı Gerekir?

Soru

Bizim, ölümü bekleyen bir kişiye küfürden, şirkten riyadan vesaire tövbe etmesini söylememiz sonra da ona onun kelime-i şehadeti söylemesini söylememiz mi gerekir? Çünkü ben kendilerinden büyük şirk, küçük şirk, bidatlar, küfür vesaire sadır olmuş birçok kimse gördüm. Fakat ölüm anında insanlar kendilerinden sadece kelime-i şehadeti söylemelerini istiyorlar. Hiç kimse onların (az önce) zikredilen masiyetlerin en büyüklerinden tövbe etmelerini onlardan istemiyor. Böylesi durumlar için Kur'an ve sünnette doğru yol hangisidir?

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

Birincisi:

Ölüm anındaki bir kimseye dünyadaki son sözü olması için la ilahe illallah sözünü telkin etmek sünnettir. Müslim (916'da) Ebu Said'den onun şöyle dediği hadisi aktarmıştır: "Resulullah (sav) şöyle buyurmuştur: ***"Ölülerinize la ilahe illallah'ı telkin edin."*** İbn Hibban, (3004'te) Ebu Hureyre'den şöyle rivayet etmiştir: ***"Ölülerinize la ilahe illallah'ı telkin edin. Şüphesiz ki bu la ilahe illallah kimin ölüm anında son kelimesi olursa bundan önce azaba maruz kalmış olsa da günün birinde cennete girer."*** (Şuayb, *Fî Tahkîki İbn Hibbân*'da bunu sahih saymıştır) Bu, ölüm anında bir kişinin günahından tövbe etmesine gerek olmadığı anlamına gelmez. Zira o kişi tövbe etmezse (Allah'ın) dilemesi altındadır. La ilahe illallah'ı ölmeden önce söylemesine rağmen tıpkı az önceki geçen hadisin de delalet ettiği gibi cehenneme de girebilir. Bundan dolayı hasta olan ve ölümü bekleyen kimseleri tövbeye davet etmek, eğer ki bunu yaparak hatırlatmada bulunma imkanı olan ve bundan faydalanacak bir durumda ise, müstehaptır. Bu konuda onu sıkıştırmak olmaz; ona yüklenmek, bu konuda, bilinen büyük bir mefsedet olmasından dolayı,

olmaz. O kimsenin son halinde böyle yapmak, özellikle de can çekişirken onu korkutmak ve alemlerin Rabbi olan Allah ile karşılaşmaktan nefret ettirmek uygun olmaz. Aksine bu durumda onun ümitvarlık tarafını güçlendirmek, onu rahatlatmak, alemlerin Rabbine doğru ilerleyişi hususunda teşvik etmek ve merhametlilerin en merhametlisiyle buluşacağı hususunda ona bunu sevdirmek gerekir.

Fakihler hastaya tövbe etmesini nasihat etmeyi, hastaları ziyaret hususunda zikrederler. Ölümü bekleyen kimse hususunda da ona La ilahe illallah'ı telkin etmekle yetinileceğini söylerler. Çünkü bu, vaktin genişliğinin yalnızca la ilahe illallah'ı telkin etmeye elvermesi nedeniyledir. Yahut da hastaya tevbenin, hastalığı sırasında önceden, nasihat edilmiş olması nedeniyledir.

Ahsaru'l-Muhtasarât'ta (müellifi İbn Belban) 132. sayfada der ki: "Ölüm için hazırlık yapmak, onu çokça hatırlamak, bidatçı olmayan Müslüman hastayı ziyaret etmek, ona tövbe ve vasiyet etmesini hatırlatmak sünnettir. (Melek tarafından ruhunu almaya) Ona gelindiği sırada suyla veya bir içecekle boğazını müşfikane bir şekilde ıslatmak, dudağını ıslatmak ve ona bir kere – üç kereden fazla olmaması gerekir- la ilahe illallah telkini vermek sünnettir. Ancak ölümü bekleyen kişinin (telkinden sonra) konuşması durumunda yeniden yumuşaklıkla telkin verilir."

Ahsaru'l-Muhtasarât'ın şerhi olan *Keşfu'l-Muhedderât*'ta (müellifi Ba'lî) 1/218'de şöyle der: "Hastaya tövbe etmesini hatırlatmak/nasihat etmek sünnettir. Çünkü tövbe, her bir vakitte, her bir günahtan dolayı her bir kulun üzerine vaciptir. Çünkü hastanın diğer insanlara göre tövbeye daha fazla ihtiyacı vardır. Sonra hastaya vasiyet etmesini ve zulümlerden (kul haklarından) kurtulmasını hatırlatmak da sünnettir. Hastalığı korkutucu boyutta olmasa bile bu hususları yapması için hasta teşvik edilir. Ziyaret eden kimsenin elini hastanın üzerine koymasında bir beis yoktur. Sünnet olan, ona sıkıntı vermemek ve onun yapacağı işlerde engel olmamak için, hastanın yanında çok fazla oturmamaktır.

Melek, ruhunu almaya geldiğinde, hastanın yakınları arasında Allah'tan en fazla korkan, tedaviyi en iyi bilen, ailesinin en çok merhametlisi biri tarafından, hastanın boğazını bir suyla veya bir içecekle müşfikane bir şekilde ıslatmak sünnettir. Yine meleğin ona geldiğindeki durumun şiddetini (ateşini) söndürmek ve kelimeyi şehadeti söylemesini kolaylaştırmak için pamukla onun dudağını ıslatmak

da sünnettir. Hastaya, onun son sözü la ilahe illallah olsun diye, la ilahe illallah'ı söylemesini bir defa telkinde bulunmak -ki bu üç defadan fazla olmamalıdır- sünnettir. Ancak hasta üç telkinden sonra konuşacak olursa telkin tekrar edilir. (Telkin) yumuşaklıkla yapılmalıdır. Zira yumuşaklık her bir hususta istenilen bir şeydir. Bu durumda ise hayli hayli yumuşaklık evladır."

Vakit genişse; hasta aklı başında ve (nasihate) imkanın olduğu durumdaysa hastanın yanındaki kişinin ona tövbeyi hatırlatması gerekir. Özellikle de hastanın şirke, bidata ve büyük günaha düştüğü biliniyorsa. Şayet ölüm anını bekleyen kimsenin durumu gibi vakit çok geniş değilse o zaman (hastanın yanındaki kişinin) hastaya kelimeyi şehadeti söyletmeye gayret etmesi gerekir.

En doğrusunu Allah bilir.